

ZGORNJE GORENJSKE **Društvo za cerebralno paralizo**

Datum: 23. marec 2015

POROČILO O ENODNEVNI EKSKURZIJI NA KOROŠKO S PRIDIHOM VELIKE NOČI

Praznovanje Velike noči je najpomembnejši verski dogodek v krščanski veri. Z njim je povezanih tudi precej običajev in simbolike, ki so marsikomu kljub dolgi tradiciji verjetno še neznan. Velika noč je praznik, s katerim kristjani praznujejo vstajenje Jezusa Kristusa po njegovem križanju na Kalvariji. Predstavlja vrhunec Jezusovega križevega pota in sklenitev predhodnega 40 - dnevnega posta; ta se začne s pepelnično sredo, ki je namenjena odpovedovanju, razmisleku, pokori in molitvi. To področje danes urejajo štirje cerkveni kanoni: od št. 1250 do št. 1254, ki so bili sprejeti leta 1983. Ti določajo, da so pravzaprav vsi petki v letu, ne le v postu, namenjeni pokori, kristjani pa naj bi se vsak petek tudi odrekli uživanju mesa, razen če gre za praznik. Prav tako naj bi se tega pravila držali vsi kristjani, ki so dopolnili 14. leto in vse do 60. leta, izjeme pri teh pravilih pa po kanonskem pravu vključujejo bolne in betežne, noseče in doječe ženske, fizične delavce (zadnji dve kategoriji, sta izključeni, če nastane takšna potreba) ter ljudi, ki so v gosteh in bi zanje zavrnitev obroka povzročila težave. Zadnji teden posta oziroma teden pred Veliko nočjo se imenuje sveti teden in svoj vrhunec doseže z velikonočnim tridnevjem: velikim četrtkom, petkom in soboto in seveda nato Veliko nočjo.

Čas za počitek in hrano

Na veliki četrtek se kristjani najprej spominjajo zadnje Kristusove večerje z njegovimi apostoli. To je tudi dan, ko je še dovoljeno delati na zemlji, do praznika pa je treba poskrbeti, da je hiša temeljito očiščena in pospravljena. Na veliki petek, pred praznikom pashe (judovske velike noči), je dal Poncij Pilat Jezusa mučiti in križati, zato je veliki petek posvečen spominu Jezusovega trpljenja in smrti. Tega se kristjani spominjajo zlasti ob molitvi križevega pota, ki opisuje dogodke od Pilatove obsodbe do Jezusove smrti. Veliki petek je tudi edini dan v letu, ko večina krščanskih cerkva ne obhaja svete maše, ampak imajo le besedno bogoslužje. Velika sobota je za večino kristjanov dan čaščenja božjega groba, ko je Jezus mrtev ležal v grobu, v nedeljo, na Veliko noč, pa je nato vstal od mrtvih. Sobotni dopoldnevi so namenjeni kuhanju, pečenju in barvanju pirhov, popoldnevi pa blagoslovu velikonočnih košar, ki so v današnjih dneh nadomestile tradicionalne jerbaze. Zato se velika sobota zvečer nadaljuje z velikonočno vigilijo - obredom veselega pričakovanja vstajenja. Pomembna dela večernega bogoslužja sta še slavje luči (luč simbolizira vstalega Kristusa) in vesela aleluja (hvalnica vstalemu Kristusu). Na veliko soboto poteka tudi več blagoslovov: blagoslov ognja, blagoslov vode in blagoslov velikonočnih jedi.

Simbolika, ki je vzdržala tisočletja

Prav v velikonočnih jedeh se skriva simbolika, povezana z Jezusovim trpljenjem in sporočilom praznika. Osnovne jedi ob tem prazniku so enake jedem, ki jih ob pashi uživajo Judje: meso, običajno jagnjetina, kruh, vino in grenka zelišča. Najpogosteje omenjena jed v Bibliji je kruh, ki predstavlja življenje in božjo dobroto. Ponekod okrogel hleb kruha zamenjujejo s potico oziroma s pogačo, ki pa mora biti prav tako okrogla, s čimer spominja na trnovo krono. Pri mesu, ki predstavlja Jezusovo telo, naj ne bi skoparili in naj bi izbrali najboljši kos. Ni pa nujno, da gre pri mesu za šunko, kot je navada v Sloveniji, čeprav ima izbor šunke svoje praktične zgodovinske korenine. Živali so namreč nekoč klali v jeseni in svežo svinjino, ki jim je ni uspelo pojesti, sušili, kar je trajalo več mesecev. Proces se je končal ravno okoli velike noči, zato je bila šunka naravna izbira. Tudi vino je povezano z Jezusom, natančneje, simbolizira njegovo kri, medtem ko naj bi hren s svojim ostrim okusom kristjane spomnil na Jezusovo trpljenje. Oblika hrena predstavlja žeblje, s katerimi so ga pribili na križ. Med velikonočne jedi sodi tudi pomaranča, kar pa ni splošno poznano. Predstavlja gobo, prepojeno s kisom, ki so jo vojaki pod križem ponudili umirajočemu Kristusu.

Komercialne zvezde velikonočnega pogrinjka

Zagotovo najbolj poznan simbol Velike noči in tudi simbol z največ pomeni, so jajca oziroma njihove umetniške izvedbe, pirhi, v katerih so svojo priložnost zavohali tudi trgovci in proizvajalci čokolade. Rdeče obarvani pirhi so simbol krvi, ki jo je Jezus pretil za človeštvo, predstavljajo pa tudi vstajenje. Ker jajce predstavlja vstop v novo življenje, je za mnoge tudi simbol krsta. Jajce prav tako predstavlja začetek pomladi, ko se umakne še zadnji sneg in semena začnejo kaliti. Je tudi podoba rodovitnosti, simbolično pa predstavlja kozmično jajce, torej celotno stvarstvo. Svetu najbolj poznana velikonočna jajca pa je zagotovo 43 preživelih Fabergéjevih jajc, ki jih je francoski draguljar Peter Carl Fabergé izdelal za ruska carja Aleksandra III. in Nikolaja II. kot velikonočna darila med letoma 1885 in 1917. Poleg tradicionalnih slovenskih velikonočnih živil so posamezne pokrajine razvile tudi svoje značilne velikonočne jedi, kot je npr. primorsko - istrska pinca, drugje v tem času nesejo k žegnju nadevani želodec, v testu pečeno gnjat ...

Nekatere stvari se res ne spreminjajo

Še ena posebnost velike noči je, da njen datum ni fiksen, ampak je lahko med 22. marcem in 25. aprilom. Začetki tega segajo več kot 1500 let nazaj, tehnično še celo dlje. Velika noč se namreč vedno praznuje ob polni luni ob pashi, sistem pa je bil standardiziran na prvem papeškem svetu leta 325 v Nicaei. Astronomi so do takrat namreč že lahko približno določili datume vseh polnih lun v prihodnosti, Rimskokatoliška cerkev je na podlagi teh izračune sestavila preglednico cerkvenih datumov polnih lun. Ti datumi so nato določili druge praznike cerkvenega koledarja. Do leta 1583 je bila preglednica še rahlo dopolnjena, nato pa je dobila svojo stalno obliko in jo vse do danes uporabljamo za določitev datuma Velike noči. Ker pa je polna luna ob pashi določena z zgodovinskimi tabelami in ne z dejanskimi luninimi cikli, njen datum niha do dveh dnevov okoli dejanske polne lune ter med datumi od 21. marca do 18. aprila, skladno s tem pa nihajo tudi datumi Velike noči.

V soboto 21. marca 2015 smo se člani društva Sonček Zgornje Gorenjske v jutranjih urah odpravili na pot proti Koroški. V Gostinskem podjetju Trojane d.o.o. Trojane smo naredili krajši postanek za krofe, kjer so nam zopet priskočili na pomoč in vsakemu udeležencu donirali krof. Po okrepcilu smo pot nadaljevali v Legen, kjer smo najprej obiskali Hišo mojstrov in Perger 1757. Ob prihodu nas je prisrčno sprejel lastnik. Razložil nam je, da ima družinsko podjetje Perger tradicijo iz leta 1757 in je vsekakor eno izmed žlahtnih prepoznavnih znamenj človeške ustvarjalnosti in odsev slovenske kulture. Podjetje razvija mojstrstvo vsega, kar je moč narediti iz medu in satja, že od davnega leta 1757, ko so njihovi predniki začeli z medicarsko in svečarsko obrtjo. So edini, ki proizvajajo tako izdelke medicarske in svečarske dediščine (medenjake, medeno pecivo, paleta izdelkov iz lecta, medene pijače, sveče za razne priložnosti, lizike, ...), kakor tudi sodobne predmete, izvirajoče iz bogatih temeljev zgodovinskega spomina (energetske sveče, ki jih je oblikoval Oskar Kogoj, poslovna darila, vrhunski izdelki iz lecta ...). Izdelki njihovega družinskega podjetja nastajajo v okolju, kjer se prepletajo bogata izročila rokodelske dediščine, sodobna ustvarjalnost, umetniški navdih ter marsikdaj tudi visoka tehnologija timskega dela, sedaj že devete generacije. Kakor lahko vidimo na njihovi spletni strani je pri njih možno dobiti tudi vse najboljše slovenske rokodelske izdelke, ki se tržijo prek blagovne znamke Združenja rokodelcev Slovenije - ART&CRAFT Slovenija. V združenje so

vključeni vsi najboljši rokodelci pri njih, katerih izdelke nam lahko ponudijo po najboljših cenah. Ponosni so, da so njihovi izdelki tudi protokolarno darilo republike Slovenije in da so njihove izdelke v dar dobile številne znane osebnosti tako doma kakor tudi v tujini. Njihovi izdelki so tudi del vsakdanjosti, zato so se zadnja leta usmerili v širitev lastne prodajne mreže in sicer z odpiranjem lastnih prodajal - galerij v trgovskih centrih in tudi v mestnih središčih doma in v tujini. Podjetje je poznano tudi po številnih razstavah, ki jih prireja v Sloveniji in tujini (v večjih slovenskih mestih ter na vseh kontinentih sveta - ZDA (Los Angeles, New York), Avstralija, Italija, Avstrija, Nemčija, Švedska, Leichenstein, Japonska, Kitajska ...). Vsi izdelki imajo certifikat o avtentičnosti, podjetje samo pa je nosilec najvišjega priznanja v Evropi v svoji stroki. Njihovi izdelki so bili upodobljeni na slovenski poštni znamki, njihovo delo pa prikazano v številnih domačih in tujih televizijskih oddajah in poučnih filmih ter celovečernih filmih, kot sta Cvetje v jeseni in Tantadruj. Trgi, ki jih podjetje trenutno pokriva, se raztezajo na področje nekdanje Jugoslavije, v zadnjem času pa je podjetje dejavno tudi na evropskem tržišču, predvsem v Avstriji, Italiji in Nemčiji. Kupci izdelkov so tako rekoč vsi, saj so le - ti tako raznovrstni, da vsak lahko najde nekaj zase. Ravno to je spet prednost podjetja, saj ima dovolj širok asortiman izdelkov, da lahko zadovolji potrebe prav vsakega odjemalca. Glavna vizija vseh zaposlenih v njihovem podjetju je biti v koraku s časom in vsaj korak pred konkurenco. V svoji stroki so edini, ki proizvajajo tako izdelke, ki so tradicionalni (medenjaki, mandolat - turški med, bonboni, paleta izdelkov iz lecta, medica, medeni liker, medeno žganje, medeno vino, ...) in pa tudi izdelke , ki so bolj sodobni (okrasne sveče, energetske sveče, medeno pivo, medeno peneče vino - medeni šampanjec ...). Njihovi izdelki so del naravne verige, zato radi rečejo, da sodelujejo s čebelami, iz vsega kar čebela prinese, oni naredijo nov proizvod. Ogledali smo si edinega evropskega medicarja in svečarja s tradicijo iz leta 1757, ki sodi med najzanimivejše turistične točke Slovenije, saj se sleherni obiskovalec sreča z več kot dve stoletji in pol staro dediščino medicarske, lectarske in svečarske obrti, ki se vitalno nadaljuje v sedanji čas. Je edini evropski medicar in svečar s tradicijo iz leta 1757. Vsa znanja in spretnosti se iz roda v rod prenašajo na sedaj že deveto generacijo tega družinskega podjetja. Z veseljem so nas pospremili v svet izdelovanja lectovih srčkov, pravih voščenih sveč, vrhunskih medenjakov in nas ob obisku postregli s prvovrstnimi domačimi bonboni brez konzervansov ter » počastili « s pravo brezalkoholno medico. Seveda jim tudi medenega žganja in medenega vina nikoli ne zmanjka. Lectarstvo je zelo redka umetnostna obrt, ki se prav tako posveča svečarstvu. Vsi izdelki iz lecta so narejeni iz posebnega medenega testa, ki zori od 30 do 60 dni v čez 200 let starih hrastovih čebrih. Izdelki so obstojni več kot 50 let v suhem prostoru kot spominek in uporabni kot živilo 2 leti, med njimi najbolj poznano pa je lectovo srce, ki je tudi tradicionalni slovenski spominek. Lectovi izdelki so izdelki domače in umetnostne obrti. Ročni izdelki se ponašajo z najvišjim priznanjem za rokodelstvo - ZLATO VITICO, ki jo je podjetje prejelo za ustvarjalni opus. Skoraj vsi izdelki so mednarodno zaščiteni. Podjetje ima najvišje priznanje v Evropi v svoji stroki in je po svojih izdelkih in dolgoletni tradiciji znano že po vsem svetu! Podjetje je prejelo tudi priznanje oziroma certifikat pri OZS za vrhunsko rokodelsko ustvarjanje v svoji stroki. Njihove izdelke so uporabili za osnutek slovenske poštne znamke, sodelovali so v mnogih igranih in dokumentarnih filmih doma in po svetu. Uporaba sveče Melifica Carnica je starodavni obred tudi pri slovenskih Venetih in kasneje Karantancih v srednjem veku, katerim Slovenci pripadamo. Pri našem narodu je sveča botrovala v vseh trenutkih življenja naših prednikov; pri rojstvu; svetem obhajilu; pri sveti birmi in pri zelo pomembnih svečanostih, ob rojstnem dnevu zlasti 50, 60, 70, 80, 90, in 100 - letnicah, ter končni smrti, prehodu v novo spiritualno kozmično življenje ali nebesni shod. Energetske sveče so dobili v dar: predsednika Slovenije g. Milan Kučan in g. Janez Drnovšek, varuh človekovih pravic g. Matjaž Hanžek, ameriški predsednik g. George Bush, ruski predsednik g. Vladimir Putin, papež Janez Pavel II. in še mnogi drugi. Lectarstvo je zelo redka ohranjena umetnostna obrt, ki se posveča tudi svečarstvu. Energetska sveča Oskar Kogoj Energy Design, je bila izdelana v delavnicah edinega evropskega svečarja s tradicijo iz leta 1757, tradicijo družine Perger iz Slovenj Gradca. Energetske srce simbolizira resnico, dobroto, lepoto, ljubezen iskanje slehernega človeka ... je iskanje srca. Odkrivanje miru, požrtvovalnosti, usmiljenja, razumevanja ... to je človeško srce. Samo človek zmore te vrline ... V » vedah « je srce sestavljeno iz dveh oblik » LINGAMA « ali kozmičnega jajca, ki sta postavljeni drug proti drugemu, da tvorita obliko srca. Leva oblika predstavlja simbol človeškega srca, desna oblika pa simbol božjega srca ali srca Jezusa Kristusa. Ti dve simbolni obliki se morata iz dvojine združiti v ENOST. Ko človek doseže to enost, doseže Boga ... ali se samo realizira. Spiralna energija, ki kroži v obliki spiralnega grafa, simbolizira kundalini energijo, ki je potrebna za samo realizacijo. » Energetske srce dvojno srce v srcu « so dobili v dar predsednik Slovenije g. Milan Kučan, varuh človekovih pravic RS g. Matjaž Hanžek, ameriški predsednik George Bush, ruski predsednik g. Vladimir

Putin, papež Janez Pavel II. in še mnogi drugi ... Energetska srca so v petih velikostih in v sedmih ali petih barvnih kombinacijah. Možne barve: srebrna, zlata in rdeča z okraski - valovnicami: belo - roza, belo - modra, belo - rumena, belo - zelena, belo - bela ter z zlatimi in srebrnimi valovnicami. Energetski srčki imajo certifikat o avtentičnosti in so embalirani v ekskluzivni zlati ali srebrni embalaži. Bilo je davnega leta, ko so v Hočah pri Mariboru medenjacom rekli kar " Pergerji ". Brez heca, zgodba je resnična. Ko je bilo potrebno pri mojstru Rudiju kupiti medenjake, so se odpravili v delavnice k medicarju in svečarju iskat nekaj paketov " Pergerjev ". " Pergerje " dandanes proizvajajo že deveta generacija družinskega podjetja, po enaki tehnologiji in receptih, ki se iz roda v rod prenašajo že od leta 1757, a z le eno razliko - danes jih ljudje poznajo po nazivu Pergerjevi medenjaki. Vse skrivnosti in posebnosti so se ohranile vse do današnjih dni, ko so več vrstam njihovih medenjakov dodali še popolnoma novo BIO izdelčno linijo. Izdelani so iz skrbno izbranih, kontroliranih ekoloških sestavin najvišje kakovosti! Ste vedeli, da so v Hočah včasih medenjacom rekli kar Pergerji? In te medenjake proizvajajo še danes po recepturah, ki so stare že prek 250 let in so jih ljudje skozi vsa ta leta naravnost vzljubili. Medeno testo je shranjeno v posebnih hrastovih čebrih (ki so stari več kot dvesto let) najmanj 30 dni, šele potem pričnejo s peko. Edino sladilo v Pergerjevih medenjaki je slovenski najkvalitetnejši med. Za ljubitelje odličnega medenega peciva so na voljo poleg " klasičnih ", tudi medenjaki s kokosom, čokolado, mandlji, suhim sadjem, rozinami in drugi. Turški med ali mandolat nam prikrade spomine na naše otroštvo. Na različne sejme in cerkvene shode, kjer smo ga včasih s sekiro sekali na kose. V današnjem času so njihovi recepti ostali enaki, le embalaža se je nekoliko spremenila. Še vedno ga prodajajo na različnih sejmih po Sloveniji, sedaj pa ga lahko dobite kar iz vašega naslonjača. Pravega. Trdega ali mehkega. Z arašidi, lešniki ali mandlji. Pri njih je izdelovanje lizik in bonbonov staro že več kot 250 let in je družinska tradicija, saj se družinsko podjetje z njim ukvarja že od leta 1757. Ponujamo celotno linijo " Pergerjevih sladkarij ", ki so narejene iz samo najboljših sestavin. Njihove lizike za razliko od ostalih tovrstnih proizvodov vsebujejo: naravna barvila, prvovrstni slovenski med, naravne arome: koncentrat rdeče pese, klorofil zelena, karamel rjava in rumena, škrobni sirup (več okusov v eni sami liziki in ne samo enega). Otroci so naše največje bogastvo in na mladih svet stoji - Podarimo jim le najboljše! Bonbone embalirajo v navadno embalažo oziroma na kilogram, v ekskluzivno embalažo ali v embalažo za protokolarna darila, samostojno ali v medenem setu. Izdelujejo različne sadne želeje, zeliščne bonbone, medene bonbone, svilene bonbone, ... Pri njih je izdelovanje bonbonov staro že več kot 250 let in je družinska tradicija, saj se družinsko podjetje z njim ukvarja že od leta 1757. Blagovna znamka je zaščitena, dobili so veliko domačih in mednarodnih priznanj. Dediščina Pergerjeve medicine je bogata, saj je bila prepoznavna blagovna znamka več stoletij in je še danes. Za nas so naravno energetsko medeno pijačo narejeno po stari recepturi medicarne iz leta 1757, oplemenitili z naravnim konzervansom, ki je pomembna inovacija našega podjetja in s tem tudi skrivnost. S tem so ji podaljšali rok trajanja iz treh dni na 24 mesecev. Ta pijača s svojim značilnim vrhunskim, osvežujočim okusom, vonjem ter barvo, izčrpanim, utrujenim in nervoznim vrača moč in samozavest. Na srečanju predsednikov srednjeevropskih držav junija 2002, so eminentne goste postregli poleg drugih dobrot še z energetskimi Pergerjevimi medenjaki in z ohlajeno brezalkoholno Pergerjevo medico. V ekskluzivni embalaži so jo dobili v dar nekdanji predsednik republike Slovenije, sedanji predsednik republike Slovenije, mnogi državniki širom sveta, redno jo konzumirajo zelo znani domači in tuji vrhunski športniki, pil jo je tudi papež Janez Pavel II., Dalaj Lama, znani poslovneži in še mnogi drugi. Poleg ostalega, zahvaljujoč tej pijači je Slovenija prepoznavna na vseh kontinentih sveta. Z njihovo medico so enakopravni najboljšim energetskim pijačam. Lahko so ponosni na Pergerjevo medico, ki je dejansko svetovna uspešnica v razredu naravnih energetskih brezalkoholnih pijač. Z enakimi sestavinami in tehnologijo smo izdelali tudi njihove druge nagrajene vrhunske energetske alkoholne pijače: belo medeno žganje 65%, medeno žganje 35%, medeni liker, medeno vino, medeno pivo ter medeno peneče vino z 14% alkohola. V šali nam je povedal, da je med najstarejše sladilo, ki so ga uporabljali že v Srednjem veku? O njegovih zdravilnih učinkih prav tako ni potrebno zgubljati besed. V njihovem podjetju je glavna surovina, poleg tega, da je prisoten v vsakem njihovem izdelku, pa ga ponujajo tudi kot medeni desert. Na voljo je z različnimi dodatki ali brez. Vsebuje dodatke matičnega mlečka, propolisa, suhega sadja, mandljev, lešnikov, orehov ... Poleg vseh vrst nagrobnih in ostalih obrednih sveč nudijo tudi nagrobne sveče s slikami, ki se ponoči lepo svetijo. Njihove sveče gorijo 3 - 5 krat dlje, saj vsebujejo mešan material parafin, stearin in čebelji vosek, poleg tega pa so do vrha polnjene. Pri njih je kvaliteta pred kvantiteto in tega se strogo držimo. Poleg nagrobnih sveč izdelujejo tudi voščene sveče za cerkve, cerkvene praznike, ... Po ogledu smo odšli do cerkve sv. Jurija, ki stoji na obrobju legenske terase nad Šmartnim. V osnovi je poznoromanska iz 13. stoletja,

vendar se je v 17. stoletju deloma porušila, zato danes ne kaže svoje prave starosti. Cerkev s svojim steklenim dnom razkriva zgodnjerednjeveške ostanke iz 9. stoletja. Jeseni leta 1993 so arheologi iz ZVKDS, OE Maribor ob zamenjavi dotrajanega tlaka v podružnični cerkvi Sv. Jurija na Legnu naleteli na ruševinske ostanke starejših sakralnih objektov in grobove. Cerkev sv. Jurija je bila že prej znana kot cerkev z romansko zasnovo iz 2. polovice 13. stoletja in je kot značilna predstavnica » koroškega tipa » romanskih cerkev s kornim, tj. vzhodnim zvonikom ohranila več stavbnih gradbenih faz, prezidav in obnov. Med omenjenimi arheološkimi raziskavami so odkrili dve starejši gradbeni fazi - predromansko in romansko iz 1. polovice 12. stoletja. Iz obdobja 1. polovice 9. do 1. polovice 10. stoletja so bili odkriti temelji zgodnje srednjeveške enoladijske cerkve z vpisno (skrito) apsido, ki je kasneje pogorela. Sočasni staroslovanski grobovi, odkriti ob južni in vzhodni strani te cerkve (26 grobov) glede na pridane grobne najdbe pripadajo ketlaški kulturni skupini oziroma mlajši kulturi alpskih Slovanov. Število grobov še ni dokončno, saj se grobovi širijo na zaenkrat še neraziskanem terenu izven zidov današnje cerkve. Poleg staroslovanskih grobov so v cerkvi odkrili še 13 grobov plemiške družine z bližnjega gradu Gallenhofen, ki so delno uničili severno steno najstarejše cerkve. V grobovih so bili odkriti bronasti obsenčni obročki z enojno odebelitvijo, » S « zanko ter dve okrogli bronasti okrasni zaponki, od katerih je še posebej zanimiva tista z upodobitvijo pava kot starokrščanskega simbola nesmrtnosti. V 8. stoletju je Karantanija morala priznati frankovsko nadoblast, začelo se je intenzivno pokristjanjevanje, ki so ga izvajale različne cerkvene ustanove ob podpori različnih posvetnih oblastnikov. Cerkvena organizacija je izhajala iz dveh velikih cerkvenih središč, iz Salzburga in Ogleja. Zgodnjerednjeveška cerkev odkrita v cerkvi sv. Jurija spada med najstarejše tovrstne objekte na oglejskem misijonskem področju. Vrhunsko prezentacijo odkritih arheoloških ostalin s stekleno in ogrevano hodno površino ter klimatiziranim spodnjim prostorom je leta 1994 mojstrsko izvedel arhitekt Milan Kovač. Cerkev tako danes nudi obiskovalcu pristen stik s preteklostjo. Rahlo utrujeni smo se po ogledu odpravili do Turistične kmetije Klevž Legen, kjer so nam pripravili okusno koroško kosilo. Po kosilu smo odšli v Vitanje, kjer smo si ogledali Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij (krajše KSEVT), ki je sedež istoimenskega zavoda, ki se ukvarja s » kulturalizacijo vesolja « ter osrednji kulturni prostor v Vitanju, od koder izvira družina pionirja vesoljskih tehnologij Hermana Potočnika Noordunga. Ob prihodu nas je prisrčno sprejel vodič, ki nam je razložil, da je bila stavba KSEVT uradno odprta 6. septembra 2012. Na njej so nastopili člani švicarskega umetniškega kolektiva Cod. Act s svojo umetnino Pendulum Choir. Ob dogodku je obiskovalce otvoritve z Mednarodne vesoljske postaje (MVP) preko video povezave pozdravil kozmonavt Jurij Malenčenko. Od otvoritve do konca avgusta 2014 je bila v KSEVT - u postavljena velika stalna razstava Herman Potočnik Noordung: 100 monumentalnih vplivov. Naslednji dve veliki razstavi v pripravi sta Vesoljski vid (2014 - 2016) ter Kinematografija in vesolje (2016 - 2018). Od septembra 2012 do konca avgusta 2013 so bili v okviru razstave o Potočniku razstavljeni muzealični original prvega satelita, Sputnika 1, ter originalni vesoljski obleki Sokol - KV2 in Orlan M (Orel) iz Zvezdnega mesta v Rusiji. Od oktobra 2013 do konca avgusta 2014 je prav tako v okviru razstave o Potočniku, odprta razstava Voyager / Dr. Mavretič. Njen osrednji predmet, ki je prvič predstavljen svetovni javnosti, je originalni nadomestni instrument za meritve Sončeve plazme PLS (projekt NASA in MIT Boston). Vodilni konstruktor PLS je bil inženir slovenskega rodu, dr. Anton Mavretič. Arhitekturna zasnova stavbe KSEVT je delo arhitekturnih birojev Bevk - Perović, Dekleva - Gregorič, Ofis ter Sadar + Vuga in izhaja iz načrta bivalnega kolesa, dela prve geostacionarne vesoljske postaje, kakor je opisana v Potočnikovi knjigi Problem vožnje po vesolju - raketni motor. Stavba je monolitna betonska zgradba, ki sestoji iz dveh nizkih valjev. Dinamika med njima ustvarja vtis lebdenja in vrtenja. Osrednji razstavni prostor obkroža glavno, okroglo dvorano, ki se z gornjimi raziskovalnimi prostori povezuje skozi okroglo odprtino med obema prostoroma. Avtorji so s tem želeli poudariti interakcijo med programom lokalne skupnosti in znanstvenim programom KSEVT. Glavno krožno dvorano z obeh strani obdaja polkrožna klančina, ki predstavlja osrednji razstavni prostor. Na vrhu klančine je prehod v manjši valj stavbe - v prvo nadstropje, ki je namenjeno študijskim in raziskovalnim potrebam ter knjižnici oziroma zbirki Zakladi modernosti. Avtorji zgradbe KSEVT so prejeli Plečnikovo nagrado za arhitekturo 2013, Zlati svinčnik 2013 in nagrado Trend 2012. Arhitektura KSEVT je bila nominirana za Evropsko nagrado Mies van der Rohe za najboljšo sodobno arhitekturo. Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij kot inštitut in zavod glavnino svojega delovanja posveča raziskavam in razvijanju programov kulturalizacije vesolja. Kompozitne misije, ki povezujejo znanost in umetnost s poudarkom na humanistični znanosti in sodobni umetnosti potekajo v obliki konferenc, delavnic in v prihodnosti rezidenčnega programa za mlade umetnike in znanstvenike. Glavni namen njihove dejavnosti je razvijati kulturne aplikacije za obstoječe vesoljske

programe. KSEVT opravlja tudi muzejsko in razstavno dejavnost, ki se zgodovinsko in medkulturno ukvarja z raziskavami vesolja, založniške in izobraževalne dejavnosti ter vodi produkcijo razstav in dogodkov. Tretja glavna dejavnost KSEVT so večpredstavnostni izobraževalni programi za osnovne in srednje šole. Krovne institucije, ki sodelujejo s KSEVT v Sloveniji, so Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Slovenska znanstvena fundacija in Slovenska matica. Po ogledih smo se odpravili proti domu, ki smo jo popestrili z Velikonočnim presenečenjem. Ustavili smo se na Kokrici pri Kranju natančneje v Pizzerii Viva Kokrica pri Kranju, kjer so nam pripravili okusno velikonočno pojedino. Razpoloženi in dobre volje smo nadaljevali še pot proti domu.

Namen enodnevne ekskurzije na Koroško je bil v prvi vrsti aktivno preživljanje prostega časa, ki je povezano z zabavo, navezovanjem novih poznanstev in spoznavanjem lepote, zanimivosti ter običajev različnih krajev naše države - z namenom razbremenitve družine, pridobivanje novih izkušenj v različnih okoljih in situacijah, druženje, krepitev povezovanja med starostnimi generacijami in sprejemanje drugačnosti, s tem pa želimo invalidnim osebam pomagati pri vključevanju v normalno življenjsko okolje, naučiti jih samostojnega in neodvisnega življenja ter osamosvajanja od staršev, po drugi strani pa pridobivanje novih izkušenj v različnih okoljih in situacijah.

Pripravila:
Vanda Hrovatin

predsednik
Jernej Kocjančič